

“Op de huid van de actualiteit”

Het Colloquium Neerlandicum vindt eens in de drie jaar plaats. Waarom is dit zo’n belangrijk moment voor de internationale neerlandistiek?

Wim: “Dit is hét wereldcongres waar collega’s samenkomen uit het vak. Er zijn leerstoelen Nederlands in ruim 40 landen wereldwijd, op een 200-tal universiteiten, voor een publiek van naar schatting 16.000 studenten. Het gaat dus echt wel om een groot vakgebied, en we vergeten makkelijk dat er veel meer docenten en studenten Nederlands zijn buiten ons taalgebied, dan erbinnen. De bloei van de neerlandistiek in Centraal-Europa, met Polen voorop, is daar het bekendste voorbeeld van, maar ook in de Verenigde Staten kun je Nederlands studeren op een tiental universiteiten. Ook Italië, Duitsland, Frankrijk en Zuid-Afrika zijn succesregio’s voor ons vak.

Het Colloquium Neerlandicum is ook het moment waarop academici van binnen en buiten het Nederlandse taalgebied elkaar treffen en inzichten uitwisselen. Die internationale dimensie is cruciaal voor het vak: heel wat onderzoeksthema’s uit de neerlandistiek bloeien immers vooral in het buitenland, denk maar aan de historische taalkunde of vertaalstudies.

Dat we terug in Brussel zijn, is ook bijzonder: dat was meer dan zestig jaar geleden.”

Anne: “Het Colloquium is voor veel onderzoekers in de internationale neerlandistiek het belangrijkste moment om hun onderzoeksresultaten te delen, en wel in het Nederlands. We hebben een overdonderend aantal abstracts ontvangen, en konden daarvan 18 panels en ca. 100 lezingen een plek op het programma geven. Dat betekent dus vier dagen lang zeven parallelle sessies, van het hoogste niveau.

“De internationale
uitwisseling is essentieel
voor de academische
discussie en daarmee voor
het verhogen van de
kwaliteit van ons vakgebied”

Internationale
Vereniging voor
Neerlandistiek

taal:
unie

Binnen hun eigen land is er doorgaans een handvol onderzoekers bezig met hetzelfde onderwerp. De internationale uitwisseling is essentieel voor de academische discussie en daarmee voor het verhogen van de kwaliteit van ons vakgebied. Het Colloquium geeft een dwarsdoorsnede van wat in de neerlandistiek anno vandaag relevant is.

Ook de uitwisseling tussen onderzoekers van binnen en buiten het Nederlandse taalgebied is essentieel, omdat daardoor een vergelijkend perspectief ontstaat. Het onderzoeken van de Nederlandse talen, culturen en literaturen krijgt uiteraard een geheel nieuwe dimensie als je dat doet vanuit een ander taalgebied en vanuit een andere wetenschapscultuur.

Wat ook niet te missen is, is het belang van sociale interactie, over lands- en regiogrenzen heen. Tijdens het Colloquium merk je dat je er niet alleen voor staat, als onderzoeker van bijv. een kleine afdeling als Stockholm of Zagreb, maar dat we een enorme en diverse gemeenschap zijn. De mensen die je op het congres ontmoet, kunnen zomaar je toekomstige samenwerkingspartners zijn in een nieuw onderzoek of didactisch project. En dat sociale contact is ook een stimulans om je werk voort te zetten in een vakgebied dat helaas op de meeste plekken lage lonen of onzekere arbeidsvoorwaarden kent.”

#

Er werken wereldwijd ca. 600 mensen in de neerlandistiek op hogescholen en universiteiten. Welke rol speelt de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek voor deze mensen?

Wim: “De IVN is sinds de oprichting in 1970 de belangenhartiger van de internationale neerlandistiek, ruim tien jaar voor de oprichting van de Taalunie al. We publiceren hét toonaangevende vaktijdschrift, zorgen ervoor dat internationaal onderzoek een forum krijgt in een prestigieuze boekenreeks, en doen aan informatieverspreiding via nieuwsbrieven en digitale media. En we organiseren dit driejaarlijkse wereldcongres, natuurlijk.

Even belangrijk is onze lobby-rol. De IVN onderhoudt een zeer uitgebreid netwerk in de politieke en diplomatieke sfeer, waardoor we snel kunnen reageren als er actie vereist is om de neerlandistiek te ondersteunen in binnen- en buitenland. Achter de schermen hebben we ook een duidelijke impact op het beleid: we zijn als ledenvereniging hét aanspreekpunt voor eenieder die wil weten wat er leeft aan de basis.”

Internationale
Vereniging voor
Neerlandistiek

taal:
unie

Anne: “De IVN is de vereniging die je wegwijs maakt in ons wereldwijde vakgebied. Via onze publicaties en communicatiekanalen houden we onze leden op de hoogte van wat er overal speelt. Onze bestuursleden vertegenwoordigen alle regio’s waar de neerlandistiek beoefend wordt en zijn daarmee onze ogen en oren in het veld.

Belangrijk voor onze leden is dat we ons vakgebied zichtbaarder maken. Er gebeurt zoveel fantastisch werk, maar binnen Nederland en Vlaanderen is het nauwelijks bekend. Daarmee blijft de beeldvorming bestaan van het Nederlands als ‘kleine’ en onbelangrijke taal. Tegen die negatieve beeldvorming moeten onze docenten wereldwijd opboksen als het bestaansrecht van hun afdeling in twijfel wordt getrokken door faculteitsbesturen die Nederlands aanzien voor Duits of Zweeds. Wij grijpen elke gelegenheid aan om als collectief uit te dragen: het Nederlands bloeit wereldwijd! Wees daar eens trots op.”

#

Het thema van deze editie is ‘Nederlands in meertalige contexten’. Waarom is dit juist nu zo’n relevant en inspirerend thema?

Wim: “Docenten en studenten in de internationale neerlandistiek onderwijzen en onderzoeken het Nederlands de facto in die meertalige context. Het gaat dus om de kern van wat ons vak is. Maar ook in Vlaanderen en Nederland zit de academische studie van het Nederlands steeds vaker ingebed in een situatie van taalcontact en multiculturaliteit. Die meertalige situatie opent niet enkel spannende perspectieven voor ons onderwijs en onderzoek, maar is dus ook onmiskenbaar de realiteit waarin ons vak verder evolueert. Dat we over dat alles in Brussel samenkomen, is meer dan symbolisch: de stad is vandaag

Internationale
Vereniging voor
Neerlandistiek

taal:
unie

een van de meest kosmopolitische plekken wereldwijd. Een kwart van de studenten op de Vrije Universiteit Brussel is bovendien internationaal, 1 op 2 studenten groeit op in een meertalige thuissituatie. Dat alle smaakt dat we met dit congressthema op de huid van de actualiteit zitten, en dus een hyperrelevant congres tegemoet zien."

#

Wat hoop je dat bezoekers meenemen van dit Colloquium?

Anne: "Iedereen die voor het eerst op een Colloquium komt zal hopelijk merken: dit is een warm bad. Internationale neerlandici zijn op de een of andere manier allemaal heel leuke mensen. Het is een vakgebied dat niet draait om competitie maar om samenwerking en verbinding. We delen allemaal een passie voor de Nederlandse taal en zijn bereid daar vele, vele uren in te steken, in het onderzoek maar ook in het best mogelijke onderwijs verzorgen voor de studenten. Uit alumnionderzoeken blijkt ook dat de betrokkenheid van de docenten eruit springt bij de opleidingen neerlandistiek. Dus ik hoop dat dat gevoel overkomt en dat het mensen inspireert."

**"Het Nederlands omarmen
gaat perfect samen met
internationaliseren. Vooral
op universiteiten in de
21e eeuw"**

Wim: "Daarnaast hoop ik dat bezoekers zien dat de neerlandistiek een vakgebied is in volle dynamiek, waarbij onderzoekers van over de hele wereld elkaar inspireren, samenwerken, en kwalitatief hoogstaand wetenschappelijk onderzoek uitvoeren. Maar ook dat we één zijn als vak, en dat de voorbijgestreefde tweedeling tussen neerlandistiek binnen en buiten het taalgebied betekenisloos geworden is in onze verbonden hedendaagse wereld."

De IVN verdedigt door dik en dun de belangen van de internationale neerlandistiek, en was de afgelopen jaren op dat vlak zeer succesvol. Brussel is een schitterende en schurende stad – een stad van de toekomst, waar het Nederlands voor heel wat mensen een cruciaal deel is van hun veelgelaagde identiteit. Het Nederlands omarmen gaat perfect samen met internationaliseren, vooral op universiteiten in de 21^e eeuw. Ik hoop dat deelnemers van het congres dat meekrijgen."

#

Internationale
Vereniging voor
Neerlandistiek

taal:
unie

Hoe ziet de IVN de rol van het Nederlands in die steeds meer meertalige en internationale wereld?

Wim: “Over de toekomst van het Nederlands maak ik me volstrekt geen zorgen. 99% van de talen wereldwijd heeft minder sprekers dan het Nederlands. Met ongeveer 25 miljoen moedertaalsprekers we behoren dus tot de wereldtop, men schat dat het Nederlands bij de 65 meest gesproken talen ter wereld behoort (op meer dan 7000 talen). Dat klinkt wat onverwacht, omdat we al te vaak meegaan in het discours van een ‘kleine’ taal die op moet boksen tegen de dominantie van het Engels of het Chinees. Maar een congres als dit toont duidelijk dat een relatief grote taal als het Nederlands ook ondersteund wordt door een zeer actieve en grote onderzoeksgemeenschap.

We weten als IVN bovendien dat de kennis van het Nederlands heel veel kansen creëert voor onze internationale studenten: er is een ruim aanbod aan vacatures wereldwijd waarin expliciet gevraagd wordt om dat Nederlands. Taal is geen handelswaar, maar de economische meerwaarde van wat we in de neerlandistiek onderwijzen en onderzoeken mag ook wel eens voor het voetlicht gebracht worden.

Dat alles neemt niet weg dat een actieve internationale taal- en cultuurpolitiek voor het Nederlands cruciaal blijft. We weten dat die steun van de overheden cruciaal is om het universitaire aanbod aan neerlandistiek in het buitenland te behouden en te stimuleren. Vlaanderen en Nederland moeten dus de politieke en diplomatieke steun voor de internationale neerlandistiek en de Nederlandstalige cultuur in de breedste zin samen

Internationale
Vereniging voor
Neerlandistiek

taal:
unie

verder versterken. Dat kan onder andere door van de neerlandistiek een vast thema te maken op buitenlandse diplomatieke missies en staatsbezoeken. Het budget van de Taalunie mag na jaren stilstand ook best wel eens een stevige verhoging krijgen, net als de budgetten voor cultuurpromotie van onze diplomatieke vertegenwoordigen.”

#

In 2022 stelde de Tweede Kamer met het amendement Van der Molen/ Van der Woude substantiële middelen beschikbaar voor de IVN en haar activiteiten om de toekomst van de internationale neerlandistiek veilig te stellen. Eerder dit jaar werd een Kamerbrief verstuurd met het nieuwe plan voor de uitvoering. Wat betekent dit voor de internationale neerlandistiek in de komende jaren? En voor de IVN?

Wim: “Dit amendement is een grootse erkenning van de kwaliteit van de internationale neerlandistiek. Het is een omarming van al die vele docenten die overal ter wereld het vak dagelijks doen bloeien. Voor de IVN is het de formele erkenning van onze expertise en unieke positie in het veld. Met het geld worden heel concrete acties ondersteund om afdelingen, docenten en studenten te ondersteunen. Prioriteiten maken we op basis van de behoeftes die de IVN de voorbije jaren in verschillende onderzoeken nauwgezet in kaart bracht.”

**“De internationale
neerlandistiek is een
succesverhaal”**

Anne: “We zijn heel dankbaar voor de steun van de Nederlandse Tweede Kamer voor de internationale neerlandistiek. De internationale neerlandistiek is een succesverhaal, maar de afdelingen blijven altijd kwetsbaar. Het versterken van de menskracht is daarom een

belangrijk doel voor ons. Verder willen we nieuwe generaties behouden en versterken, de status van de neerlandistiek als wetenschappelijk vakgebied verhogen en internationale samenwerking stimuleren.

Voor de uitvoering slaan we de handen ineen met de Taalunie, de beleidsorganisatie voor de Nederlandse taal. De Taalunie biedt al een groot aantal subsidieregelingen. Met de nieuwe acties sluiten we daar nu op aan. Dankzij het extra budget kunnen we het aantal toekenningen en de tarieven van heel wat bestaande regelingen verhogen, en komen we met nieuwe subsidieregelingen: er komt bijvoorbeeld een prestigieus

Internationale
Vereniging voor
Neerlandistiek

taal:
unie

fellowshipprogramma, er komen masterbeurzen voor getalenteerde studenten en we gaan meer investeren in wetenschappelijke tijdschriften. Ook het budget van de IVN breidt uit waardoor wij nog beter onze missie kunnen nastreven en een serieuze gesprekspartner blijven in het politieke en diplomatieke veld.

Tijdens het Colloquium gaan we de nieuwe acties ‘lanceren’ tijdens een gezamenlijke presentatie met de Taalunie. Daarnaast zijn er verschillende inloopsessies gedurende week zodat iedereen zich verder kan informeren over de nieuwe mogelijkheden.”

#

Op woensdag 27 augustus vindt de Algemene Ledenvergadering van de IVN plaats. Waarom is dit een bijzonder moment?

Anne: “Dat wij een ledenvereniging zijn, is de kern van onze identiteit en onze kracht. Wij zijn bottom up, ontstaan uit de behoefte van een groepje hoogleraren uit Nederland en Vlaanderen die in contact wilden komen met hun buitenlandse collega’s. Sindsdien zijn we 22 congressen verder. Nog altijd is het de ALV die het bestuur benoemt en legitimeert.”

Wim: “Op de ledenvergadering hoor je de stem van de mensen waarvoor de IVN bestaat. Het gaat om de onophoudelijke inspiratie, de dagelijkse inzet, en het grenzeloze engagement van die docenten wereldwijd: daarvoor doen we het.

We leggen die dag formeel verantwoording af over alle werk dat het bestuur en het team van de IVN de voorbije drie jaar verzette. Het waren heel intense jaren, en er is bijzonder veel gebeurd. We hebben de organisatie van de IVN opnieuw stevig verankerd, met een nieuwe directeur en een nieuw team. Er ging heel veel zorg en tijd naar het vernieuwen en verstevigen van ons politieke en diplomatieke netwerk in Vlaanderen en Nederland, maar ook in de meer dan 40 landen en 200 universiteiten waar de neerlandistiek aanwezig is. De banden met de Taalunie zijn steviger dan ooit, als gelijkwaardige partners die samen optrekken voor de internationale neerlandistiek.

Internationale
Vereniging voor
Neerlandistiek

taal:
unie

“We geven de organisatie in topvorm door aan het nieuwe bestuur”

Dat alles zorgt ervoor dat we een organisatie in topvorm doorgeven aan het nieuwe bestuur. Om continuïteit te garanderen op de langere termijn, wisselt immers een aantal bestuursleden, terwijl er heel wat expertise ook aan boord blijft. Ik denk dat het nieuwe bestuur een van de sterkste ooit wordt, in tandem met een directeur die de IVN naar nieuwe hoogtes stuwt.

Als ik er een verwezenlijking uit moet halen, dan is dit bestuur er echt trots op dat we het fameuze ‘miljoen voor de neerlandistiek’ netjes neergelegd hebben. Het vorige bestuur lobbyde die middelen bij elkaar, onze taak was het om dat geld ook effectief bij de docenten en studenten te krijgen die het hard nodig hebben. Het heeft ons bloed, zweet en tranen gekost om alle administratieve en juridische hindernissen weg te werken, maar het is ons gelukt. Samen met de Taalunie lanceren we binnenkort de eerste oproepen, en het nieuwe bestuur waakt erover dat die middelen goed besteed worden zoals bedoeld.

Aan uitdagingen geen gebrek voor het nieuwe bestuursteam. De IVN staat voor een periode waarin de vrije wetenschapsbeoefening op vele plaatsen wereldwijd onder druk staat – dus ook de neerlandistiek. Dichter bij huis werd ons vak heel recent midscheeps geraakt door verregaande bezuinigen die de essentie van het universitaire bestel ondergraven. We merken ook dat de sympathie voor de Nederlandse taal en cultuur binnen het taalgebied, niet altijd vertaald wordt in steun voor de universitaire studie ervan. In die uitdagende tijden toont de internationale neerlandistiek zich veerkrachtig en vertrouwensvol om honderd Nederlanders te laten bloeien. De IVN staat sterker dan ooit om het vak en de collega's daarin te ondersteunen.”

Internationale
Vereniging voor
Neerlandistiek

taal:
unie

Anne Sluijs is directeur van de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek (IVN). Ze studeerde Nederlands literatuur en cultuur aan de Universiteit Utrecht en houdt zich sindsdien bezig met het Nederlands in de wereld. Ze werkte eerder voor het Expertisecentrum Literair Vertalen en het Nederlands Letterenfonds en is lid van de redactieraad literatuur van *de lage landen*. Daarnaast is ze actief als gemeenteraadslid in haar woonplaats Baarn.

Wim Vandenbussche is gewoon hoogleraar Nederlandse en algemene taalkunde aan de Vrije Universiteit Brussel. Hij doet onderzoek naar de sociale geschiedenis van het Nederlands, en geeft onder andere les over taalvariatie, meertaligheid en taalbeleid. Hij is lid van verschillende wetenschappelijke genootschappen, waaronder de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren en de Brusselse Raad voor Meertaligheid. Hij neemt dit jaar afscheid als voorzitter van de IVN.